

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องจิตวิญญาณประชาธิปไตยในเรื่องสั้น : ๔๐ ปี้นับจาก ๑๔ ตุลา ๒๕๑๖ ซึ่งได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจาก สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) พ.ศ. ๒๕๕๔ – ๒๕๕๗ มีจุดมุ่งหมายจะศึกษาความคิดอันเป็นแก่นแท้ของความเป็นประชาธิปไตย ตามที่นักเขียนได้นำเสนอในเรื่องสั้นที่เขียนขึ้นหลังเหตุการณ์ ๑๔ ตุลา ๑๖ จนถึง พ.ศ. ๒๕๕๗ อันเป็นปีสิ้นสุดการทำวิจัย และศึกษาบทบาทและความรับผิดชอบของนักเขียนต่อสังคม รวมทั้งวิเคราะห์คุณค่าของวรรณกรรมในการปลูกสร้างสำนึกเรื่องจิตวิญญาณประชาธิปไตยแก่ผู้อ่าน ในด้านขอบเขตข้อมูล คณะผู้วิจัยศึกษาจากหนังสือรวมเรื่องสั้นของนักเขียน หนังสือรวมเรื่องสั้นรางวัลพานแว่นฟ้า และนิตยสารเรื่องสั้นอีก ๓ ฉบับ คณะผู้วิจัยพบว่าภายในกรอบความคิดหลักของความเป็นประชาธิปไตยที่ทราบกันคืออยู่แล้ว คือ สิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาค และภราดรภาพ ยังมีแก่นความคิดย่อยที่เกี่ยวข้องอีกหลายประการ ได้แก่ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ การเคารพกฎกติกา จิตสาธารณะ ความสมานฉันท์ สันติวิธี ความเสมอภาคระหว่างเพศ ทั้งหมดที่กล่าวมานี้ประกอบสร้างเป็นจิตวิญญาณประชาธิปไตย นอกจากนี้เมื่อพิจารณาพื้นที่ของการแสดงความเป็นประชาธิปไตย พบว่าปรากฏตั้งแต่ในครอบครัว ชุมชน ไปจนถึงการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อเจาะลึกในกลุ่มบุคคล เช่น คนชายขอบ ผู้หญิง เยาวชนคนหนุ่มสาว ก็พบว่านักเขียนนำเสนอประเด็นจิตวิญญาณประชาธิปไตยไว้ในเรื่องสั้นที่กล่าวถึงกลุ่มบุคคลเหล่านั้นเช่นกัน เมื่อเปรียบเทียบการนำเสนอความคิดเรื่องจิตวิญญาณประชาธิปไตยในเรื่องสั้นรางวัลพานแว่นฟ้ากับเรื่องสั้นทั่วไป พบว่าการให้ความหมายของประชาธิปไตยในเรื่องสั้นกลุ่มแรกเน้นความหมายของประชาธิปไตยในระดับปฏิบัติการมากกว่าประชาธิปไตยในระดับอุดมคติ เพราะเรื่องสั้นกลุ่มแรกมีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนการเลือกตั้งและการปกครองในระบอบรัฐสภา นอกจากนี้ในฐานะที่จิตวิญญาณประชาธิปไตยนำเสนอผ่านเรื่องสั้นซึ่งเป็นงานวรรณกรรม ศิลปะของการประพันธ์จึงมีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าเนื้อหา คณะผู้วิจัยพบว่าในเรื่องสั้นที่คัดสรรมาศึกษา นักเขียนได้ใช้กลวิธีทางวรรณศิลป์อย่างหลากหลายและแยบคายเพื่อเสนอสารความหมายทางอารมณ์ ไปสู่ผู้อ่านไม่น้อยไปกว่าสารทางความคิด

คำสำคัญ จิตวิญญาณ, ประชาธิปไตย, เรื่องสั้น, ๑๔ ตุลา ๑๖, สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

ABSTRACT

The research project “**The Spirit of Democracy in Short Stories: 40 Years since 14 October 1973**” under the aegis of the Thailand Research Fund (TRF) was undertaken from 2011 – 2014. Its objectives were to study the soul or the spirit of democracy which the writers presented in their short stories after the 14 October 1973 uprising until 2014 which was the final year of this research project and to study the role and responsibility of the writers to the society. Moreover, the value analyzing of how those short stories implant the spirit of democracy to the readers was aimed. The scope of the document covers the books of compiled short stories, the Phan Waen Pha Award’ s short stories and 3 short story magazines. The researchers found that under the main frame of democracy comprising right, liberty, equality and fraternity, there are sub-theme which are human pride, law and rule abidingness, public mind, reconciliation, peacefulness and gender equality. All of these compose to be the spirit of democracy. Besides, considering the areas where democracy is expressed, it is found that democracy is in the family, the community as well as in the election of members of the parliament. When the researcher studied deep down to the specific groups such as marginal people, women, young people, the spirit of democracy was also mentioned. Comparing the Phan Waen Pha Award’ s short stories and the selected short stories, the researcher found that the meaning of democracy was differently interpreted since the first group of short stories emphasized practical democracy not ideological democracy in order to support the election and the parliamentary system. As the spirit of democracy was studied through literary works, the art of writing is as important as the contents. It was found that the short stories’ writers used many artful literary devices to present the meaningful messages of emotion as well as the messages of ideas to the readers.

Key Words : spirit, democracy, short story, the 14 October 1973 uprising, the Thailand Research Fund (TRF)